

Puberexpert Eveline Crone onderzoekt mogelijkheden voor deze unieke generatie

# 'Coronacrisis vraagt veel van jongeren'

Geen examenstress voor eind-examenkandidaten dit jaar. Maar ook: geen examenstunt, feestelijke diploma-uitreiking of reisje met vrienden naar een van die ultieme jongerenplekken. „Wie herinnert zich die tijd niet? Het zijn allemaal mijlpalen die ze moeten missen”, weet Eveline Crone. Ze is Hoogleraar Neuro-cognitieve Ontwikkelingspsychologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en schrijver van hét standaardwerk over adolescenten, 'Het puberende brein'.

Crone wil graag een groot compliment aan jongeren geven hoe ze zich tijdens de coronacrisis gedragen. „Ze doen het prima!”, vindt de hoogleraar. „Uit onderzoek weten we dat jongeren onder stressvolle omstandigheden wel eens meer risico nemen, domme dingen doen.” In het nieuws zijn ze wel te zien: jongeren die op het strand boven op elkaar zitten of die 'chillend' samenklitten in de straat. „Maar het overgrote deel gedraagt zich prima.”

„Op deze leeftijd hebben de meesten juist heel veel behoefte om zich in te zetten voor de maatschappij. Ze leren dat ze onderdeel zijn van een groter systeem en willen ertoe doen, impact maken.” Crone: „We vragen heel van jongeren, een enorm offer. Ze lijken tot nu toe nauwelijks vatbaar voor het virus. Maar we vragen ze uit solidariteit om ook binnen te blijven. Terwijl dit dé natuurlijke periode voor ze is om uit te vliegen. Ze hebben alle energie om het leven tegemoet te gaan.”

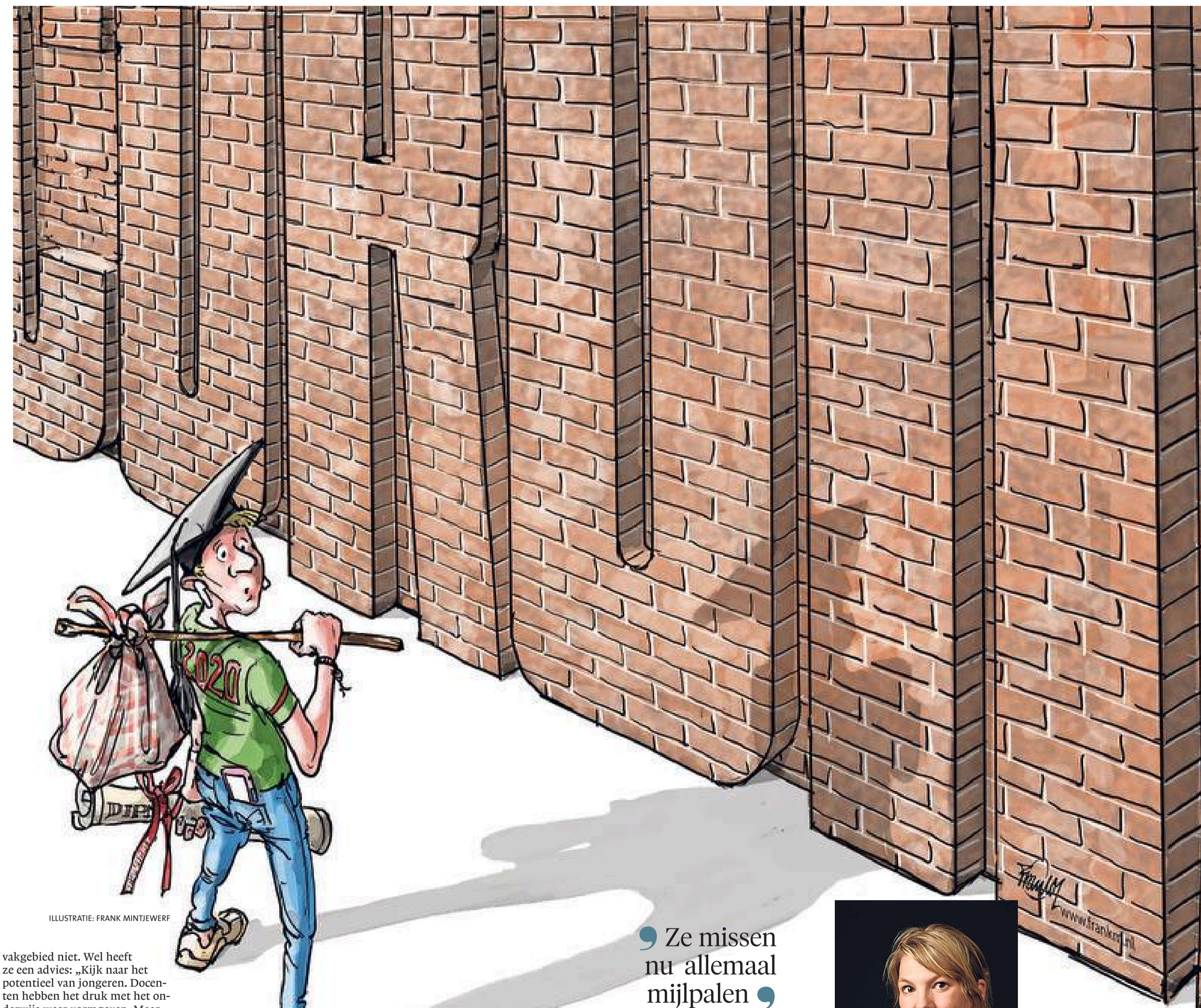
Wat deze crisis en maatregelen voor gevolgen hebben, wordt onderzocht. Er zijn meerdere onderzoeken gestart, ook die zich speciaal op jongeren richten. Zo is Crone bijvoorbeeld op zoek naar het antwoord op de vraag hoe je voor jongeren van zestien, zeventien en achttien jaar 'deze crisis om kunt zetten in een kracht'.

## Sterke schouders

„Uit onderzoek uit Amerika weten we al dat het helpt als ze werk hebben, bijvoorbeeld een baantje in een supermarkt. Hier in Rotterdam zijn jongeren ingezet om te helpen met koken voor ouderen. Klinkt heel braaf, maar het helpt wel. Vergeet niet dat voor sommige jongeren het thuis helemaal niet gezellig is. Die gaan toch de straat op.” Een ander idee, flink 'out-of-the-box': „Zet jongeren in als supporters bij voetbalwedstrijden om de sfeer te verhogen.”

De oproep van president Rutte aan jongeren om mee te denken over de toekomst noemt Crone 'aardig': „Hij laat zien dat deze groep belangrijk is, door ze direct aan te spreken. Maar je moet van een vijftienjarige geen oplossingen verwachten. We hebben als maatschappij de verantwoordelijkheid om alternatieven te ontwikkelen”, stelt Crone. „Dit zijn straks ook de sterke schouders die de gevolgen van deze crisis moeten helpen oplossen. Dat moeten we samen doen, we hebben ze hard nodig.”

Hoe zijn jongeren nodig? Of wat kunnen ze doen? Daar heeft Crone geen antwoord op, is ook haar



ILLUSTRATIE: FRANK MINTJEWERF

vakgebied niet. Wel heeft ze een advies: „Kijk naar het potentieel van jongeren. Docenten hebben het druk met het onderwijs weer vormgeven. Maar jongerenwerkers, studenten psychologie of pedagogiek die hun stades zien vervallen, die zouden daar veel in kunnen betekenen.” En betrek de jeugd dan bij die ideeën.

## Betekenisvolle toekomst

Voor onze studenten in spé straks ook geen introductieweek, ontgroening of een moei tussenjaar. „Maar eerlijk gezegd verwacht ik niet dat ze daar nu al mee bezig

zijn, dat is pas over een half jaar. Het antwoord is eigenlijk hetzelfde als eerder: we moeten blijven nadenken hoe ze hun toekomst betekenisvol kunnen vormgeven.” „Voor nu is de impact van deze

crisis vooral voor ouderen groot, die maken zich zorgen over hun gezondheid. Op lange(re) termijn gaat dat het juist de huidige jongeren een klap geven”, verwacht de hoogleraar.

## Vernieuwend

Wat zien we daar terug van over tien jaar? „Ik hoop dat er iets vernieuwend uit voortkomt. Iets dat

deze generatie uniek maakt en kracht geeft. In ons onderzoek kijken we daar sterk naar: wat kunnen die factoren zijn? Dat jongeren straks misschien zeggen: 'Ik ben blij dat ik deze periode heb meegemaakt, dit heeft het mij gebracht'. Ze moeten de mogelijkheden krijgen om zich om een ander te kunnen bekommeren. Het fijne gevoel van samenwerken ervaren. Daar moeten we dus hard

Ze missen nu allemaal mijlpalen



Eveline Crone adviseert: 'Geef pubers wat ruimte.' EIGEN FOTO/MARC DE HAAN

over nadenken.”

Nog een advies voor ouders van pubers? „In deze leeftijd willen pubers zich losmaken van hun ouders, dat is heel gezond. Ze willen ook meer tijd alleen doorbrengen. Nu zitten we door deze crisis de hele dag op elkaars lip, je ziet alles wat ze doen. Mijn advies: geef je kinderen wat ruimte.”

Yvonne Hulsbos

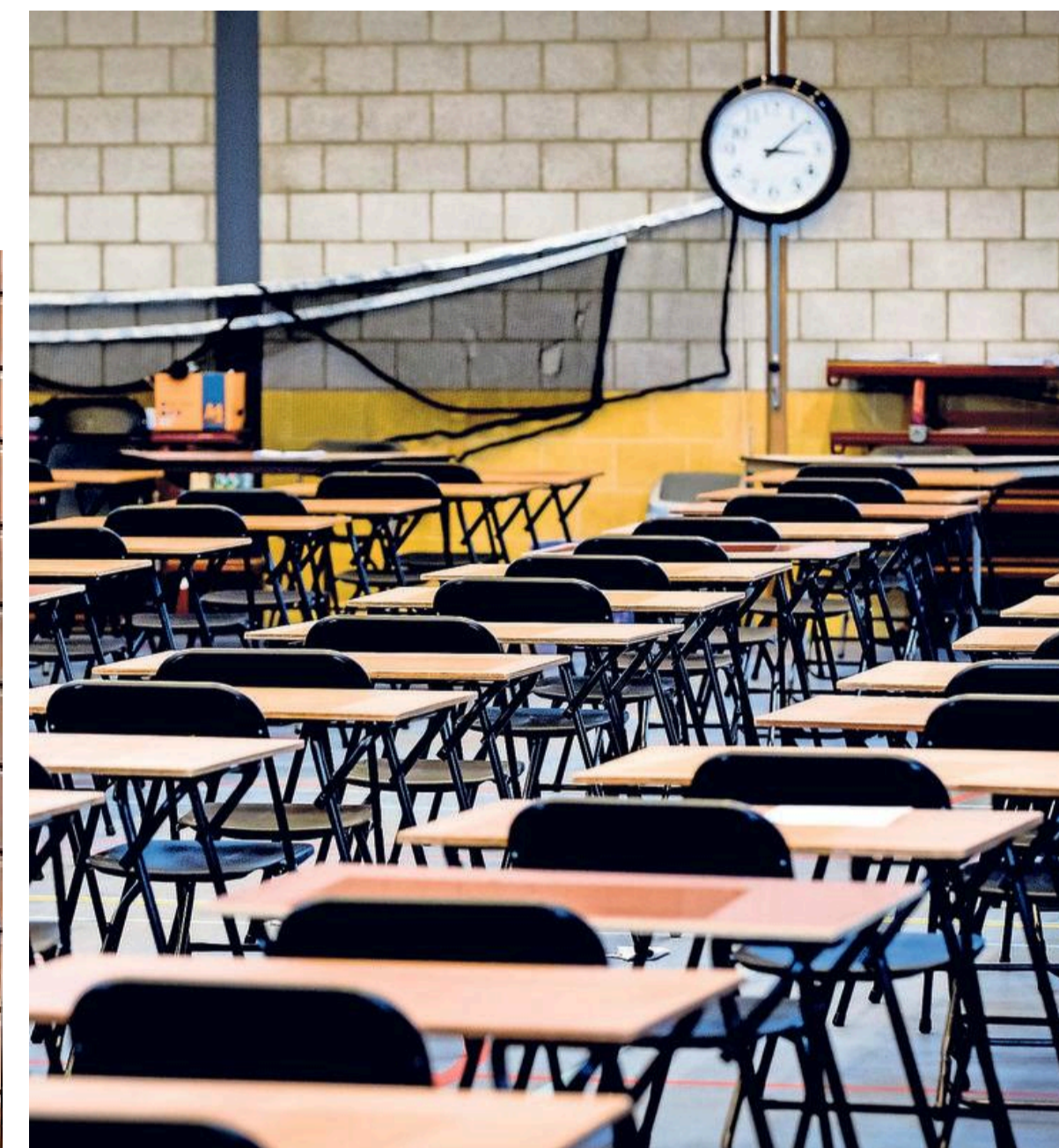


FOTO: ANP/KOEN VAN WEELE

## 'Coronadiploma is niet minder waard'

Zeker je diploma gratis bij een pakje boter gekregen? Een vraag voor iemand die zijn diploma zonder moeite krijgt. Dit jaar haalden eindexamenkandidaten 'zomaar' hun middelbare schooldiploma. Het coronavirus zette een dikke streep door de eindexamens. Is zo'n coronadiploma straks minder waard? „Welnee”, stelt Michel Couzijn.

Hij is vakdidacticus aan de Universiteit van Amsterdam én al dertig jaar docent op een middelbare school. Eigenlijk is het heel simpel zoals hij het uitlegt: „Voordat je examen doet, heb je zo'n tien tot vijftien sessies met tentamens gehad. Dan is zo'n elfde of zestienste ronde, het eindexamen, maar een heel bescheiden bijdrage aan de totale schoolloopbaan van deze kinderen.”

„Het gaat ook maar om twee maanden die ze gemist hebben”, nuanceert hij de schade. „Vergeet niet: in Nederland hebben we een slagingspercentage van boven de 90 procent, vmbo, havo en vwo bij elkaar. Natuurlijk zijn er verschillen tussen scholen onderling, maar je praat over landelijk niveau en dan is er geen enkele reden om te twijfelen aan de kwaliteit van de in 2020 behaalde diploma's.” We hebben een zorgvuldig opgebouwd schoolstelsel met tentamens en examens en als de kers eraf is, deugt de taart nog steeds? „Precies, zo kun je het noemen.”

## Zooitje

Afchaffen dan maar, die centrale eindexamens? Ook fijn voor leerlingen met examenvrees. „Ik hou



Michel Couzijn. EIGEN FOTO

Het gaat maar om twee maanden

zeker geen pleidooi voor het afschaffen van die centrale eindexamens”, zegt hij en lacht. „Dat is een belangrijk eindpunt. Stel dat je niet extern zou examineren. Dat je bijvoorbeeld na veertig rijlessen vanzelf je rijbewijs krijgt. De kwaliteit per school kan dan veel meer dan nu gaan verschillen. Er ontstaat veel makkelijker een zootje, dat willen we niet.”

Het is voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog dat leerlingen zomaar een diploma 'krijgen'. Is de situatie vergelijkbaar? „Dat is lastig te zeggen. Het gaat nu om twee maanden van een schoolloopbaan van vier en een half of zes

jaar. Tijdens de oorlog was er sprake van langdurig gemankeerd onderwijs. Leraren die opgeroepen werden voor militaire plicht of te werk werden gesteld. Veel lessen die niet doorgingen. Ik heb geen studie naar het onderwerp gedaan, maar mijn indruk is dat er toen sprake was van onvolkomen onderwijs. Dat is nu niet zo.”

## Lange termijn

De kans is groot dat leerlingen van het voortgezet onderwijs voorlopig nog les op afstand krijgen, de scholen zijn pas net weer beperkt opengegaan. Zijn voor deze leerlingen de gevolgen misschien groter dan voor de examenkandidaten van dit jaar? „Ook lastig te benoemen. We zien wel dat sommige leerlingen geen of weinig online lessen hebben gevolgd, andere hebben keurig alles gevolgd. Je kunt daar dus niet iets algemeens over zeggen. Of we het kunnen repareren als jongeren een achterstand hebben opgelopen? Dat is nog koffiedik kijken. Het is belangrijk dat scholen de ontwikkeling van deze groepen blijven volgen.”

Het Nederlandse onderwijsstelsel is zodanig opgebouwd, dat er volgens Couzijn 'ontzettend veel les' wordt gegeven aan kinderen. „Zo'n 25 procent meer dan in omliggende, vergelijkbare landen. In deze coronatijd is dat minder, maar we geven nog steeds meer uren les. Daarnaast is een deel van het onderwijs vervangen door thuislessen. Het is geweldig hoeveel scholen dat thuisonderwijs in no-time hebben vormgegeven.”

Yvonne Hulsbos